

Số: 07 /BB-VNCPT

BIÊN BẢN TỌA ĐÀM KHOA HỌC

Chiến lược phát triển ngành công nghiệp tại Thành phố Hồ Chí Minh gắn với các lĩnh vực công nghiệp ưu tiên thu hút nhà đầu tư chiến lược thuộc Nghị quyết số 98/2015/QH15 ngày 24 tháng 6 năm 2023 của Quốc hội

I. THÔNG TIN CHUNG VỀ TỌA ĐÀM

- Thời gian: 08 giờ 00, thứ ba, ngày 12 tháng 3 năm 2024
- Địa điểm: Viện Nghiên cứu phát triển TP.HCM
- Khách mời: Đại diện Sở, ngành, doanh nghiệp, chuyên gia, nhà khoa học.
- Chủ trì:
 - + TS. Trần Du Lịch - Ủy viên Hội đồng tư vấn tiền tệ quốc gia, Chủ tịch Hội đồng tư vấn Nghị quyết số 98/2015/QH15.
 - + GS.TS. Nguyễn Minh Hà - Hiệu trưởng trường Đại học Mở TP.HCM.
 - + TS. Trương Minh Huy Vũ - Phó Viện trưởng Viện Nghiên cứu phát triển, Phó Chủ tịch Hội đồng tư vấn Nghị quyết số 98/2015/QH15.
 - + Ông Bùi Tá Hoàng Vũ - Giám đốc Sở Công Thương TP.HCM.
- Thư ký: TS. Phan Thụy Kiều - Chuyên viên Viện Nghiên cứu phát triển.

II. NỘI DUNG TỌA ĐÀM

2.1. TS. Trương Minh Huy Vũ, - Phó Viện trưởng Viện Nghiên cứu phát triển, Phó chủ tịch Hội đồng Tư vấn, Chủ trì Tọa đàm:

Phát biểu khai mạc, giới thiệu quá trình thực hiện Đề án, mục tiêu, ý nghĩa của Tọa đàm và mong muốn các đại biểu tham dự góp ý kiến cho Tọa đàm. Theo đó:

- Nội dung Đề án đã được tích hợp vào Quy hoạch chung, Quy hoạch tổng thể Kinh tế - xã hội của Thành phố, và sẽ được tiếp tục cập nhật trong thời gian tới.
- Một số gợi ý thảo luận tại Tọa đàm: (1) Kết quả nghiên cứu của Đề án; (2) Tỷ trọng công nghiệp Thành phố; (3) Chuỗi giá trị các ngành công nghiệp; (4) Quỹ đất công nghiệp; (5) Cơ chế chính sách hỗ trợ, đặc biệt đối với vấn đề dịch chuyển sản xuất từ Thành phố ra các tỉnh; (6) Định hình không gian công nghiệp gắn với liên kết vùng; (7) Chính sách thu hút nhà đầu tư chiến lược trong lĩnh vực công

ngành bán dẫn, năng lượng sạch,...; (8) Nguồn nhân lực phục vụ phát triển công nghiệp và cơ chế liên kết đào tạo.

2.2. TS. Phan Thụy Kiều, thay mặt nhóm nghiên cứu đề án

Trình bày tóm tắt dự thảo Chiến lược phát triển công nghiệp TP.HCM đến năm 2030, tầm nhìn đến năm 2050. Cụ thể: (1) Thực trạng hoạt động của doanh nghiệp công nghiệp Thành phố; (2) Thực trạng 15 ngành công nghiệp cấp 2 của Thành phố; (3) Khó khăn, vướng mắc và nguyên nhân làm chậm sự phát triển ngành công nghiệp Thành phố thời gian qua; (4) Quan điểm phát triển; (5) Mục tiêu phát triển; (6) Giải pháp phát triển; và (7) Tổ chức thực hiện.

2.3. TS. Nguyễn Anh Tuấn, Trưởng phòng Quy hoạch chung, Sở Quy hoạch - Kiến trúc

Trình bày tham luận “*Định hướng không gian phát triển công nghiệp*”, bao gồm các nội dung:

- TP.HCM có cơ hội trở thành cửa ngõ Logistics của khu vực. Vấn đề liên kết vùng trong thời gian tới tập trung kết nối phía Nam - hành lang ven biển, Tây Nguyên, Đồng bằng sông Cửu Long và tiểu vùng Mekong.

- Cấu trúc đô thị - đô thị trong đô thị: Mỗi “tiểu” đô thị khoảng 1 triệu dân, với bán kính 5-10 km, kết nối với trung tâm thành phố bằng đường hướng tâm, cũng như kết nối với nhau bằng đường cao tốc vành đai.

- Một số chiến lược được đề xuất như:

- + Hội tụ nhân lực từ mọi nơi thông qua mở rộng đô thị, đa dạng sử dụng đất, nhà ở phù hợp thu nhập và đa dạng sinh kế với loạt các trung tâm việc làm cách nhau 5km.

- + Hội tụ doanh nghiệp thông qua hình thành các trọng điểm phát triển tầm cỡ tại các điểm TOD, nhất là các trung tâm kết nối với đường sắt, vùng và quốc gia.

- + Tăng cường kết nối vùng để làm mờ ranh giới, mở rộng hậu phương, gia tăng vai trò trung tâm vùng.

- + Mở rộng vai trò quốc tế với một vùng kinh tế đa ngành biển tầm cỡ.

- + Đón nhận mọi cơ hội với quỹ đất sản xuất kinh doanh được gia tăng, nhất là dọc vành đai 3 và cao tốc Bến Lức - Long Thành; cũng như việc chuyển đổi các KCN trong vành đai 2 thành đô thị sáng tạo đa chức năng.

- Một số góp ý:

- (1) Đô thị hóa song hành với công nghiệp hóa;

- (2) Cần đầu tư cho đột phá và nền tảng phát triển, chú trọng công nghiệp đường sắt, công nghiệp hàng hải và công nghiệp văn hóa;

- (3) Phát triển kinh tế xanh lam - xanh lục.

2.4. Ông Trần Việt Hà – Phó trưởng Ban Quản lý các Khu chế xuất và khu công nghiệp Thành phố

- Thành phố tập trung thu hút các ngành công nghiệp có lợi thế như dệt may, da giày trong giai đoạn trước nay, ngành thiết kế chip trong giai đoạn hiện nay. Hiện Thành phố đang đối mặt với vấn đề thiếu quỹ đất phát triển các ngành công nghiệp công nghệ cao.

- Một số cần đề cần lưu ý trong tương lai: (1) Chuyển đổi các khu, các ngành công nghiệp hiện hữu, (2) Phát triển các khu, các ngành công nghiệp mới, (3) Định hướng các ngành công nghiệp trong tương lai.

- Định hướng là giảm dần các ngành công nghiệp thâm dụng lao động, và thâm dụng tài nguyên; tập trung phát triển các ngành công nghiệp công nghệ cao, công nghiệp xanh, sạch.

- Thành phố đang nghiên cứu chuyển đổi thí điểm 05 khu chế xuất - khu công nghiệp; sau đó mở rộng thực hiện chuyển đổi các khu còn lại.

- Trình bày định hướng đối với các khu đã thành lập, nhưng chưa triển khai, và các khu đã quy hoạch nhưng chưa thành lập. Ngoài ra, Thành phố đã bổ sung 02 khu công nghiệp mới.

- Thành phố giành quỹ đất 6.000 ha để phát triển công nghiệp trong thời gian tới.

2.5. TS. Trần Du Lịch, Ủy viên Hội đồng tư vấn tiền tệ quốc gia, Chủ tịch Hội đồng tư vấn Nghị quyết số 98/2015/QH15

- Cần rà soát một số nội dung liên quan đến chiến lược dài hạn:

(1) Xác định định hướng công nghiệp Thành phố trong bối cảnh kinh tế xanh, kinh tế số, kinh tế tuần hoàn;

(2) Xác định các ngành công nghiệp ưu tiên phù hợp với bối cảnh vùng, để thu hút nhà đầu tư chiến lược;

(3) Quỹ đất và tỷ trọng ngành công nghiệp Thành phố so với các ngành nghề khác.

- Một số ngành cần lưu ý: công nghiệp chế biến tinh lương thực, công nghiệp hóa dược... Đây là những ngành ưu tiên, nhưng liệu đã phát triển như kỳ vọng hay chưa?

- Nguyên nhân công nghiệp Thành phố chuyển dịch chậm là do Thành phố không có lợi thế trong phát triển công nghiệp, nhất là về nguồn lực đất đai, đất đô thị hấp dẫn hơn đất công nghiệp và lĩnh vực dịch vụ chiếm dần lợi thế.

- Vấn đề hình thành và phát triển cụm công nghiệp tồn tại nhiều bất cập, chưa có cụm ngành (cluster) đúng nghĩa.

- Vành đai công nghiệp, đô thị của Vùng là bám theo đường vành đai 4 trong tương lai, với lợi thế quỹ đất thuộc về Tây Ninh, Bình Phước... Vì vậy, Thành phố cần lựa chọn ngành nghề phù hợp, đặc biệt đối với các ngành công nghiệp mới như năng lượng tái tạo.

- Cần xác định quỹ đất công nghiệp để đưa vào quy hoạch tích hợp và quy hoạch chung chuẩn bị phê duyệt trong Quý II.2024.

2.6. Bà Lý Kim Chi - Hội Lương thực - Thực phẩm TP.HCM:

- Về mục tiêu tỷ trọng ngành công nghiệp: Tỷ trọng công nghiệp trong giai đoạn trước đã đạt xấp xỉ mục tiêu đề ra. Vì vậy, mục tiêu Đề án đề ra không tạo được đột phá phát triển cho ngành.

- Cần đề xuất mục tiêu cụ thể cho vấn đề phát triển kinh tế xanh, kinh tế số, kinh tế tuần hoàn. Ngoài ra, trao đổi lý do tại sao các định hướng này được xác định trong giai đoạn đến năm 2050.

- Cần xây dựng tiêu chí xác định doanh nghiệp và sản phẩm chủ lực, để ban hành cơ chế chính sách phù hợp, cụ thể.

- Cần bổ sung giải pháp chuyển đổi, tái cơ cấu các khu công nghiệp; trong đó lưu ý vấn đề lưu trú công nhân.

- Liệu các khu công nghiệp có nhất thiết đặt tại địa bàn TP.HCM? Do Thành phố không có quỹ đất cho các doanh nghiệp mở rộng sản xuất. Cần có cơ chế đột phá tận dụng Nghị quyết số 98/2015/QH15 để phát triển liên kết vùng trong lĩnh vực công nghiệp.

- Đối với 03 định hướng lớn của ngành được đề xuất trong Đề án, cần có đơn vị chủ trì xây dựng tiêu chí xanh và cấp giấy chứng nhận cho các doanh nghiệp. Đồng thời, đề nghị bổ sung cơ chế chính sách phù hợp để doanh nghiệp chuyển đổi khép; và bổ sung chính sách ưu đãi về thuế và mặt bằng.

- Bên cạnh hỗ trợ lãi suất theo Nghị quyết 09, đề nghị bổ sung chính sách khác để hỗ trợ nguồn vốn để đầu tư nhân lực, chuyển đổi công nghệ.

- Đối với 113 nhiệm vụ gắn với tổ chức thực hiện, đây là những giải pháp mới so với đề án trước đây, nhưng vẫn chung chung, chưa chi tiết để áp dụng thực thi ngay khi đề án được ban hành, chưa tận dụng được đột phá từ Nghị quyết 98.

2.7. Bà Vũ Kim Hạnh, Nguyên Tổng biên tập Báo Tuổi trẻ, Thành viên Hội đồng tư vấn Nghị quyết số 98/2015/QH15

- Các công ty Việt Nam được mua bởi doanh nghiệp nước ngoài; theo đó là nhiều phương thức đưa hàng nước ngoài vào thị trường Việt Nam. Điều này gây ra nhiều quan ngại đối với nền sản xuất trong nước.

- Trong bối cảnh tình hình bán hàng xuyên lục địa trở nên phổ biến, nhiều quốc gia trên thế giới đã đưa ra các giải pháp để bảo hộ nền sản xuất trong nước. Minh họa trường hợp Nhật đã ban hành luật quy định liên quan, Singapore yêu cầu doanh nghiệp nước ngoài xin phép chính phủ...

2.8. Ông Phạm Văn Việt - Hội Dệt - May - Thêu - Đan Thành phố:

- Việt Nam, quốc gia xuất khẩu hàng dệt may đứng thứ 3 trên thế giới, lại đang mất lợi thế cạnh tranh về công nghiệp thời gian, do vẫn tập trung gia công OEM.

- Ngành thời trang trong tương lai tăng cường ứng dụng khoa học công nghệ, Internet vạn vật (IoT), trí tuệ nhân tạo (AI), công nghệ thực tế ảo (VR), chuỗi khối Blockchain, thời trang NFT để góp phần làm đa dạng hóa lĩnh vực thời trang.

- Cần có giải pháp tài chính phù hợp hỗ trợ doanh nghiệp phát triển. Chính phủ, các tổ chức tài chính phải đồng hành cùng doanh nghiệp, có chính sách dòng tiền phù hợp để hỗ trợ doanh nghiệp nâng cao chất lượng nguồn nhân lực (năng lực nghiên cứu, thiết kế, kỹ thuật, công nghệ, quản lý), đáp ứng yêu cầu phát triển, đầu tư nghiên cứu sản phẩm, phát triển xanh.

- Cần tập trung hình thành trung tâm thời trang đa chức năng, hướng tới thiết kế nghiên cứu và đổi mới, xây dựng và phát triển thương hiệu, đào tạo nguồn nhân lực, tổ chức các sự kiện thời gian và giao lưu văn hóa, kết nối các doanh nghiệp trong chuỗi cung ứng. Đây là dự án mang tầm cỡ quốc gia, dài hạn; vì vậy cần có quỹ đất và vị trí phù hợp (đề xuất tại huyện Cần Giờ). Do vậy, kiến nghị Thành phố cần dành nguồn lực hình thành Trung tâm Thời trang. Một khi Trung tâm đi vào hoạt động sẽ thực hiện nhiệm vụ kết nối và lan tỏa ngành dệt may, đưa Thành phố Hồ Chí Minh trở thành Trung tâm thời trang của cả nước, chiếm lĩnh các thị trường lớn (Mỹ, Nhật, EU,...), giúp tạo động lực phát triển ngành dệt may gia tăng nguồn thu cho thành phố từ tiền cho thuê đất cho dự án, thuế thu nhập doanh nghiệp đồng thời tạo điểm nhấn để thu hút khách du lịch, kéo theo sự phát triển của các ngành: thương mại, dịch vụ, logistics và lan tỏa ra các ngành mũi nhọn khác, góp phần khẳng định vị thế doanh nghiệp Dệt may Việt Nam trên bản đồ Dệt may thế giới. Trên cơ sở đó đề nghị tổ chức khảo sát thực địa các Trung tâm Thời trang đã phát triển trên thế giới.

- Hiện ngành dệt may chỉ có đơn hàng 3 tháng, đến tháng 5-6/2024.

2.9. PGS.TS. Huỳnh Đại Phú - Trường Đại học Bách khoa Thành phố

Trình bày tham luận “*Định hướng phát triển các ngành vật liệu mới*”, trong đó nêu lên một số vấn đề:

- Trong bối cảnh xu thế phát triển kinh tế thế giới và lợi thế của Việt Nam, 08 ngành vật liệu mới được định hướng, bao gồm: vật liệu điện tử, bán dẫn; vật liệu y sinh; vật liệu nano; vật liệu polymer, composite...

- Nhu cầu của nhà đầu tư chiến lược ngành vật liệu mới chưa được đáp ứng tốt.

- Trên cơ sở nhận diện thế mạnh và điểm yếu của TP.HCM, xác định các yếu tố ưu tiên phát triển ngành vật liệu mới, bao gồm: (1) Đáp ứng phát triển bền vững cho nền kinh tế tuần hoàn, kinh tế xanh; (2) Đáp ứng yêu cầu mang giá trị gia tăng cao; (3) Đáp ứng yêu cầu tham gia vào chuỗi cung ứng toàn cầu; (4) Đáp ứng yêu cầu hỗ trợ cho phát triển thế mạnh của TP.HCM; (5) Đáp ứng yêu cầu tận dụng thế mạnh của thành phố Hồ Chí Minh.

- Định hướng ưu tiên phát triển ngành vật liệu mới: (1) Vật liệu điện tử, bán dẫn; Chip vi mạch và thiết bị điện tử; Quang điện tử, chiếu sáng LED và năng lượng; (2) Vật liệu y sinh đáp ứng cho lĩnh vực y tế, dược phẩm, mỹ phẩm; (3) Vật

liệu có hiệu quả kinh tế và giá trị sử dụng cao được chế tạo từ nguồn nguyên liệu thiên nhiên Việt Nam đáp ứng yêu cầu phát triển bền vững; (4) Vật liệu nano, vật liệu in 3D, vật liệu ghi nhớ hình dạng; (5) Vật liệu hợp kim, composite tính năng cao áp dụng cho các ngành công nghệ cao.

- Cần tập trung liên kết vùng với các địa phương lân cận; cải thiện thủ tục hành chính và năng lực cạnh tranh; quy hoạch lại khu công nghiệp theo hướng tăng cường tính liên kết vùng và ngành; tăng cường giải quyết cơ sở hạ tầng và logistics...

2.10. TS. Nguyễn Thị Thu Hoài - Trường Đại học Quốc tế TP.HCM

- Cần tạo được công nghệ để bảo vệ nền sản xuất trong nước. Với lợi thế về nguồn nhân lực và sự tập trung các trường đại học trên địa bàn Thành phố, giải pháp đề ra là cần hình thành các phòng thí nghiệm, trung tâm R&D vào các trường đại học.

- Ngoài ra, cần kết nối nhân lực giữa doanh nghiệp và trường đại học; hướng tới giải quyết khó khăn đào tạo không gắn với thực tiễn.

- Cần lồng ghép Nghị quyết 36, và các Nghị quyết liên quan vào chiến lược phát triển ngành công nghiệp Thành phố.

2.11. PGS.TS. Vũ Hữu Đức - Trường Đại học Mở Thành phố Hồ Chí Minh

- Cần đề xuất giải pháp gắn kết giữa doanh nghiệp và các cơ sở đào tạo, trường đại học.

- Tham khảo bài học kinh nghiệm từ chiến lược ngành chip bán dẫn của Mỹ, cần xây dựng đội ngũ nhân lực được đào tạo lại để phục vụ ngành, thông qua đào tạo 3 bên.

- Cần phát triển giáo dục mở cho mọi người.

2.12. GS.TS. Nguyễn Trọng Hoài - Nguyên Phó Hiệu trưởng Đại học Kinh tế Thành phố Hồ Chí Minh, Thành viên Hội đồng Tư vấn Nghị quyết 98

- Cần phân tích rõ hơn yếu tố chiến lược trong phát triển công nghiệp, tập trung vào xu hướng thế giới, để xác định phân khúc mà Thành phố có thể tham gia trong chuỗi giá trị toàn cầu.

- Cần lưu ý yếu tố chính sách hiện hành, phân loại thành: (1) Nhóm chính sách đã và đang triển khai, (2) Nhóm chính sách mới.

- Về liên kết vùng trong phát triển công nghiệp, cần tập trung phát triển hệ thống hạ tầng giao thông kết nối, và hình thành 04 đô thị vệ tinh.

- Hiện công nghiệp Thành phố vẫn thâm dụng lao động và thâm dụng tài nguyên; hệ sinh thái chưa hình thành rõ nét. Tỷ trọng công nghiệp trong thời gian tới vẫn chỉ xấp xỉ 20%.

2.13. PGS.TS Nguyễn Anh Thi – Trưởng Ban Quản lý Khu công nghệ cao TP.HCM

- Tỷ trọng cơ cấu công nghiệp trong GRDP không đạt mục tiêu đề ra trong các kỳ Đại hội Đảng bộ gần đây.

- Cần xác định cơ cấu nội ngành công nghiệp theo hướng thâm dụng tri thức, dựa vào lợi thế của Thành phố về nguồn nhân lực và năng lực đổi mới sáng tạo.

- Ngành ưu tiên tại Thành phố cần tập trung, bao gồm: công nghệ sinh học, công nghiệp hỗ trợ công nghệ cao, dược phẩm... Cần hiểu rõ chuỗi giá trị, chuỗi cung ứng toàn cầu và khả năng tham gia của Việt Nam ở phân đoạn nào.

- Sau khi định vị khâu tham gia của Việt Nam trong chuỗi giá trị, cần xây dựng hệ sinh thái có liên quan để tập trung phát triển.

- Cần nhận diện đúng tiềm năng của nhà đầu tư chiến lược.

- Cần có giải pháp phát triển nguồn nhân lực, thu hút chuyên gia Việt Nam từ nước ngoài.

2.14. PGS.TS. Lại Quốc Đạt - Trường Đại học Bách khoa Thành phố Hồ Chí Minh

- Cần đề xuất giải pháp liên kết vùng về nguồn nguyên liệu, và xây dựng hệ thống logistics giữa TP.HCM và các tỉnh.

- Sự phát triển của ngành lương thực - thực phẩm cần hệ sinh thái có liên quan, về công nghệ sinh học, bao bì... Vì vậy, cần làm rõ mối liên hệ giữa 15 ngành công nghiệp cấp 2.

III. KẾT LUẬN HỘI THẢO:

3.1. Ông Trần Du Lịch, Ủy viên Hội đồng tư vấn chính sách tiền tệ quốc gia, Chủ tịch Hội đồng Tư vấn:

Nhấn mạnh tầm quan trọng của Đề án trong bối cảnh Diễn đàn Kinh tế TP.HCM được dự kiến tổ chức tháng 9/2024. Đề nghị Viện Nghiên cứu phát triển chuẩn bị nội dung tham luận về: (1) Ngành công nghiệp nào của Thành phố sẽ chuyển đổi; (2) Chính sách, giải pháp để có thể chuyển đổi được ngành công nghiệp đó.

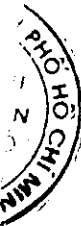
3,2. Ông Trương Minh Huy Vũ, Phó Viện trưởng Viện Nghiên cứu phát triển, Phó chủ tịch Hội đồng Tư vấn, Chủ nhiệm đề án

- Phát biểu cảm ơn các đại biểu đã tham dự và có ý kiến đóng góp để tiếp tục hoàn thiện Đề án.

- Ban soạn thảo Đề án mong tiếp tục nhận được góp ý bằng văn bản từ các đại biểu.

- Một số nội dung cần lưu ý: (1) Tỷ trọng ngành công nghiệp trong GRDP, (2) Quỹ đất phục vụ phát triển công nghiệp, (3) Định hướng các ngành công nghiệp ưu tiên phát triển trong thời gian tới; (4) Chính sách hỗ trợ các doanh nghiệp sản xuất dịch chuyển ra khỏi Thành phố.

- Ban soạn thảo Đề án cần rà soát lại, cụ thể hóa các đầu việc trong phần tổ chức thực hiện.

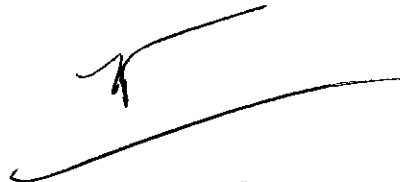

- Có một số nội dung cần tổ chức nghiên cứu chuyên sâu, ví dụ như công nghiệp dược, công nghệ sinh học ...

- Ban soạn thảo Đề án lưu ý bổ sung giải pháp về nguồn nhân lực, và các nội dung liên quan đến công nghiệp vật liệu mới.

Hội thảo kết thúc lúc 11 giờ 40 phút cùng ngày./.

THƯ KÝ

Phan Thụy Kiều

TM CHỦ TRÌ

PHÓ VIỆN TRƯỞNG
Trương Minh Huy Vũ